

Kitang LUNGSURANON sa Siaton

Kamatuoran
Pagbuligay
Lungsod mauswagon

Vol. 4 No. 9

Hunyo 1-15, 2014 P6.00

DepEd, NGOs, mga ahensya sa kagamhanan nagtambayayong

“Hinaot unta nga dili mabalaw ang mga ginikanan ug mga stakeholders sa pagtabang sa tunghaan, ilabi na kay adunay MTB ug K-12 mao nga aduna na gayo’y mga kausanan.”

Mao kini ang gilaum ni East District Supervisor Constance Joy E. Sarne. Midugang siya nga sugod pa niadtong Mayo 19-23, 2014 nangandam na sila sa paglimpyo sa palibot, pag-ayo sa mga lingkuran ug pagpintal

sulod sa eskwelahan aron pag-abot sa Hunyo 2 sugdan dayon ang klase. Walay ginikanan nga obligadong mohatag og kwarta kon dili makatambong sa Brigada. Kabubut-on lamang nila ang sundon kon unsay ilang ikatampo.

Ang mga gitawag nga External Committees sama sa mga opisyaes sa barangay ug ang mga departamento sa gobyerno (Fire Department, army, pulis, DSWD), lakip ang mga NGO (Non-Government

Organization) ug ilabi na ang mga nakapahimulos sa Pantawid Pamilya mitabang pagpangandam sa pag-abri sa klase. Ang ilang pagtambayayong makatabang aron pag-abot sa adlaw sa klase magsugod dayon ang pagtudlo ug pagtuon.

Sugyot usab ni Siaton Police Chief, Insp. Jovenal Rado, nga duna silay OPLAN Balik Eskwela sa abri sa klase nga nagserbisyo alang sa

padayon sa p. 4

Aprobado sa SB Ordinansa No. 11 ug 13

Giaprobahan sa Sanguniang Bayan sa Siaton ang Ordinansa No. 11 nga nagagahin og P173,436.65 gikan sa umento sa *Internal Revenue Allotment* gikan sa Enero ngadto sa Mayo 2014 alang sa lainlaing galastohan sa LGU sa Siaton.

Ang pondo naglakip sa mga galastohan alang sa mga ekipo sa Municipal Treasurer’s Office mokabat ngadto sa P80,077.49; ang pagsemento sa dalan gikan sa *National Highway* ngadto sa dapit sa *Public Market* o tiangge lakip ang kanal ug pagpataas sa Municipal Engineer’s Office, P 50,000; ang 20% Economic Development Fund gikan sa Enero ngadto Mayo 2014 nga P 34,687.33; ug ang 5% sa Local Disaster Risk Reduction and Management Fund sa Enero ngadto Mayo 2014 nga P8,671.83 diin mototal kini sa P173,436.65.

Giaprobahan usab sa SB ang Ordinansa No. 13 nga naggahin sa balanse gikan sa *general fund* o kinatibuk-ang pundo sa 2014 nga mikabat og P260,000 alang sa buhatan sa Municipal Engineer. Ang balanse gikan sa pundo alang

padayon sa p. 4

KL gidayeg, “nandito na pala!”

Nakamugna sa dakong paghangop ug kadasig sa mga propesyonal nga manunulat sa Metro Manila human ilang nakita ug gihisgotan ni Grace Monte de Ramos-Arcellana ang *Kitang Lungsuranon* sa iyang pakigpulong kabahin sa “Creative Non-fiction” niadtong usang bulan.

Sumala sa gihanduraw sa mga manunulat, ang hingpit nga peryodiko alang sa lungsod kinahanglan nga magahatag og maayong impormasyon kabahin sa nagkalainlaing hilisgutan ilabi na ang kinaiyahan, kabag-ohan sa panahon, ug panggobyerno.

padayon sa p. 2

Si Grace Monte de Ramos-Arcellana isip *resource panelist* sa *First Women’s Feature Service Nonfiction Writers’ Workshop* nga gipahigayun niadtong May 2-4 sa Mendez, Cavite. Iyang gipaambit ang iyang mga kasinatian sa *editing* o pagsusi nga walay sayop ug ang pagsulat sa mga balita alang sa *community newspaper* o mantalaan nga nagbasi sa komunidad. Iya usab nga gipahibalo ang *Kitang Lungsuranon* ngadto sa mga misalmot sa bansaybansay lakip sa mga sakop og miembro sa *board* sa WFS. Uban kang Arcellana si Ceres Doyo, kolumnista sa *Philippine Daily Inquirer* nga usa usab sa mga *resource speaker* o mamumulong sa bansaybansay. (Hulagway kuha ni Pauline Laminero-Navarro)

EDITORIAL

Oplan Balik Eskwela

Nisugod na usab ang klase. Daghan na usab nga mga estudyante ang magpanon padulong sa mga tunggaan. Kini ang hinungdan nga dili gayud kalikayan nga dunay mga disgrasya nga mahitabo. Sama pananglit sa madasmagan sa mga sakyanan, madugmo kay magdinaganay man, ug uban pang mga panghitabo nga angayan nga likayan.

Ang kapulisan, usa mga ahensya sa kagamhanan nga mitunol sa ilang tabang sa Department of Education aron malikayan ang disgrasya ug mas luwas ang mga kabataan nga motungha. Kini ang gitawag og Oplan Balik Eskwela diin ang tuyo ug tumong mao ang pagseguro sa kaluwasan sa mga kabataan.

Uban sa pagpangulo sa kapulisan sa Siaton, dunay mga lamisa nga gibutang aron didto makapangutana ug makapangayo og tabang kun ugaling dunay mga problema ilabi na sa pagsugod sa klase niadtong Hunyo 2, 2014. Ilang gihatagan og serbisyo ang Brgy. Bonawon, Felipe Tayko Memorial School, Siaton National High School, ug NORSU.

Bisan tuod kun wala matagad ang tanan nga mga tunggaan sa Siaton, apan makita nga milihok gayud ang kapulisan uban sa tambayayong sa ubang mga ahensya sama sa army, sa DSWD ug Fire Department sa pagtunol sa ilang tabang aron mamahimong hapsay ug lunsay ang pagsugod sa klase. Mitabang usab ang NGOs ug ang mga opisyal sa mga barangay sa pagpangandam sa pagsugod sa klase.

Dili mahimo nga ang Department of Education lamang ang mangako sa paghimo sa tanan. Dako kaayo ang natabang nga ilang nadawat. Tungod niini angayan nga hatagan sa pasidungog og pasalamat ang tanan nga mitunol sa ilang kusog og kaalam alang sa kasiguruan sa tanang kabataan lakip na gani ang mga ginikanan nga mohatud sa ilang mga bata ilabi na kadtong gagmay pa sa tunggaan.

Sa inyong pagtambayayong, mabuhay ang tanan.

Bukhad

Susan Monte de Ramos-Soldwisch

Bag-ong Kompas

Nakapaugnok ang desisyon sa COMELEC nga hiniusang giuyunan 7-0 ang pagtangtang ni Laguna Gob. George Ejercito sa pwesto tungod kay namatud-an nga migasto siya sa eleksyon 2013 og labaw sa gitugot sa balaod. Gitugutan lamang siya sa paggasto og P4.5milyon apan napamatuud nga P23milyon ang iyang nagasto; P6.4milyon daan alang sa TV.

Mipahibalo usab ang COMELEC nga duha ka mayor, si Benedict Calderon sa Roxas, Isabela ug si Alfredo Gesmar sa Norzagaray, Bulacan, ang sunod nga hukman subay sa gipamatuud nga pagpamalit og botos.

Ang balaod o *Omnibus Election Code* nagadili sa “paghatag, pagtanyag, o pagpasalig sa bisan unsang butang nga may bili, sa atubang o sa lipot, aron ang usa ka tawo o ang kadaghanan mobotar sa usa ka kandidato.” Niining higayona, kwarta, bugas, ug mga baboy ang gigamit.

Ilalum sa administrasyon ni P-Noy, nakakita na kita og mga kompas nga bag-o kay desidido siyang magkanunay sa pagtul-id sa mga baliko nga “naandan”.

Unsa ang mahitabo kon matapos na ang unom ka tuig niya? Ania baya sa atong palad ang atong kaugmaon: mobotar ba kita sa suwitik nga politiko o sa kandidato o kandidata nga makigbugno alang sa katarungan? Mas importante, motingog ba kita kon anaay dili mao nga ginabuhat sa mga nagerbisyo sa atong katilingban?

Pangutana sa nanagbasa: Ngano kaha nga nagdili ang balaod sa pagpamalit og botos kon ang kandidato gustong modaog?

KL gidayeg... gikan sa p. 1

Nakita nila sa mga gula sa niaging upat ka tuig nga ang *KL* nagasangyaw og balita kabahin sa kabarangayan, sa lungsod, probinsya, nasud, ug sa atong relasyon sa ubang nasud.

Nahimuot kaayo sila sa *Pabasa*, diin gihatagan og higayon ang mga lungsuranon nga makatapoktapok bisan asa aron makabasa sa *KL* ug makasulti sa ilang opinyon o pagbati kabahin sa mga panghitabo. Talagsaon ra ang mantalaan karong mga

panahona alang sa lungsod nga dili ininglis—ug ang *KL* ra ang nakahunahuna nga ubanan kini sa *Pabasa*.

Human sa iyang pakigpulong, gialirongan ang manunulat sa *KL* nga si Arcellana sa mga pagdayeg sama sa “Ania na man diay ang atong gihanduraw!”

Gani, ang University of the Philippines College of Mass Communication mihangyo nga unta modawat ang *KL* og ilang estudyante aron mahatagan og pagbansay.

Kitang Lungsuranon

Gimantala sa **KL Publishing**, Siaton, Neg. Or., Philippines,
www.KitangSiatanon.com

TIN: 420-321-172-000; Permit number: 13-0450

Publishers

William Soldwisch & Susan Monte de Ramos-Soldwisch

Editor-in-Chief

Melita “Bing” Aguilar

Copy Editor

Mirzah Rodriguez

Tigbalita / Manunulat

Grace Arcellana
(2) 535-4718

Eugene Jamandron
0905-817-2988

Rey Mark Tubato
0905-111-9501

Siaton Hospital makaangkon sa pasidungog

Ang mga sakop sa *National Validation Team* o grupo sa mga tigsusi, nihimo sa ilang pakigsusi sa Smoking Cessation Program o sa programa sa paghunong sa pagpanigarilyo sa Congressman Lamberto L. Macias Memorial Hospital (CLLMMH) diin ila kining gihatagan sa grado nga 104 niadtong Mayo 20, 2014. Subay sa maong grado, ang maong hospital makadawat sa pasidungog nga gitawag ug Red Orchid Award atol sa seremonya sa Iloilo City karong Hulyo 3, 2014. Ang mga premyo maglakip sa tropeyo ug P100,000 alang sa suplai og tambal sa mga sakit nga dili mananakod.

Gikan sa wala, Anne Marjorie F. Laguardia, Smoking Cessation Point Person, Ma. Ligaya I. Moneva, HEPO DOH Region 7, Ma. Luisa R. Ponce, Finance Officer, FCAP, Rica T. Gaga-a, Chief Nurse, Alice T. Yap, HEPO PHO Negros Oriental, Pacita B. Alano, PRO III, NCHP-DOH, Jocelyn V. Ege, Administrative Officer III, Josette Navarro, Tobacco Control Program Advocate DOH Region 7, Antonia L. Arbolado, Nurse II.

NegOr dunay dugang ekipo sa pagluwas

Ang Negros Oriental Disaster Risk Reduction and Management Council bag-o lang nakaangkon og dugang nga gamit sa pagluwas nga nagkantidad og P2 milyones gikan sa 70% nga pundo alang sa katalagman o *disaster fund*.

Ang pag-angkon sa bag-ong sakyanan sa pagluwas ug duha ka sakayan nga goma nga may makina apil sa nagpadayong paningkamot sa paglig-on sa pangandam sa probinsya panahon sa katalagman.

Matud pa ni Adrian Sedillo, ang labawng opisyal

sa Provincial Disaster Risk Reduction and Management Council (PDRRMC), ang bag-ong sakyanan giusab aron mohaum sa buluhaton sa pagluwas nagbalar og P1.2 milyones. Samtang ang duha ka dugang sakayan nga goma nga may makina mibili og P650,000.

Si Gobernador Roel Ragay Degamo personal nga nagdumala sa nagpadayong paningkamot sa pag-uswag sa mga ekipo sa lalawigang pangagamhanan aron **padayon sa p. 4**

Pulis Balita

Hubog nangulata

Nasamdan sa likod sa ulo si Rogelio Ege, 44 anyos, taga Naga, Caticugan sa dihang gikolata siya sa usa ka hubog, si Clemaco Ege, 36 anyos, ulitawong mag-uuma, taga Naga usab. Nahitabo kini niadtong Hunyo 1 sa alas 4:30 sa hapon samtang nagdaro si Rogelio. Miabot si Clemaco ug nakiglalis kang Rogelio. Nagsumbagay ang duha ug nasamdan si Rogelio.

Kinabuhi gibantaan

“Ayaw ko ipapreso ha,” “patyon tika karong sa gabei ala 7:00 sa imong balay pate imo pamilya, ripon nako ang imo anak.” Mao kini ang sulat nga nakit-an gawas sa buhatan ni Atty. Peter Church Abejero Lagos niadtong Hunyo 2, 2014 sa alas 9:00 sa buntag. Wala

mailhi kon kinsa ang nagpadala sa sulat.

Gikawatan

Gikawat ang puti nga *shoulder bag* ni Narcisa Rado, 58 anyos, tindera, taga Datag, Siaton sa iyang tindahan niadtong Mayo 23, 2014. Ang bag adunay sulod nga duha ka SSS ID, usa ka PHILHEALTH ID, usa ka TIN ID, ug mga importanteng dokumento ug resibo. Wala mahibaloi ang nangawat.

Karabaw Nawala

Nawalaan og karabaw si Franklin Lagos, 76 anyos, taga Brgy. 3, Siaton niadtong Hunyo 4, 2014. Gilawig ang karabaw sa iyang yuta duol sa lunangan ug nakit-an na lang ang giputol nga pisi niini. Ang kalabaw kolor itum, ug adunay marka o ulat sa tuong bahin sa ilong.

NFA GITALAYAN. Matag Huwebes ug Biyernes ang mga Siatanon magtalay, bata man o tigulang, aron mopalit og bugas humay NFA nga tag P27.00 ang kilo. Kulangan ang 50 ka sako nga NFA nga ibaligya sulod sa duha ka adlaw. Ang mga tindahan nga nagbaligya mao ang tindahan sa pamilya Jalandoon dapit sa tiyangge ug ang tindahan ni Magno “Tating” Paira.

GADINGAN

COMPUTER & PRINTING SERVICES

Products & Services: 24 HRS

WE ACCEPT ALL KINDS OF PRINTING JOBS • DVD & VCD BURNING
COMPUTER SALES, REPAIR (expert)•INK REFILL, CONVERT PRINTER TO CISS
PVC ID, BUSINESS CARD, CERTIFICATES • BOOK BINDING(SOFT & HARD)
RUBBERIZED T-SHIRT PRINTING • MOVIE, MUSIC & PHOTO EDITING
BASIC COMPUTER TUTORIAL (program and hardware)

PLS. CONTACT

CELL # 09351644232 TELL # (035)427-2584 Address: BRGY 1, Siaton, Neg. Or.
09499424117 (INFRONT OF SIATON PLAZA)

PASALAMAT SA MGA MAGTUTUDLO. Human milabay ang mga tuig nga si Ms. Mildred Tubio nagdala og importanteng katungod isip nars sa USA, mitukod siya karong tuiga og maayong kan-anan sa Siaton. Sa restauran "Binaryo" gihatagan ni Mildred og pasalamat ang pipila ka mga magtutudlo niya kaniadto sa Carmel High School. Gikan sa wala: Angeles B. Santillan, Socorro B. Gadingan, Tarcila F. Cleofe, Rogelio R. Gadingan, Mildred Tubio, Lucio Llorente, ug Zosimo A. Elona.

Pabasa sa NORSU Siaton-Campus

Padayon ang gihimong pabasa sa *Kitang Lungsuranon* sa NORSU-Siaton Campus. Gani mapasalamaton ang mga estudyante sa maong tunghaan nga makabasa sa *Kitang Lungsuranon* aron ilang mahibaloan ang mga nagkalainlaing panghitabo sa lungsod.

NegOr... gikan sa p. 3

madugangan ang kapasidad sa mga lainlaing syudad ug lungsod sa lalawigan.

Miingon si Gob. Degamo nga usa sa mga giduso sa pangagamhanan sa lalawigan pinaagi sa PDRRMC mao ang pag-angkon og dugang dagkong ekipo alang sa pagluwas tungod kay giila nila ang kalisod sa ubang mga syudad ug lungsod sa pag-angkon niini tungod sa kakulang sa ilang pundo.

"Nahibalo ako nga hangtod karon naa pay mga syudad ug mga lungsod sa lalawigan

nga walay igong ekipo nga gikinahanglan sa wala pa ang katalagman, panahon sa bisan unsang katalagman, ug human sa katalagman. Gusto nako nga ang tanang LGU andam alang sa mga emerhensya," mipatin-aw ang gobernador.

Ang gobernador miingon nga kining mga ekipo alang sa pagluwas nga naangkon sa pangagamhanan mahimong gamiton sa mga boluntaryo sa katilingban panahon sa mga katalagman nga may kahanas sa pagdumala sa buluhaton sa pagluwas apan walay ekipo.

Komentaryo sa nilabay nga mga isyu

Pamulawan sa Bonawon, gapadayon pa?

Unya unsa may maayong buhaton mahitungod nianang problemaha? Kinsa may angay mohatag og aksyon ana? (Rey Catubig Villacampa)

Comelec nangandam alang sa pagrehistro sa mga botante

Maypa ang *ONE DIRECTION next year* pa ang *concert* pero gahuot naglina para ug ticket. Pero *COMELEC registration last day* motalay. (Rey Catubig Villacampa)

Rota sa mga pampublikong sakyanan

Pila diay ang multa anang mga Ceres sa dili paghunong sa nasudnong dalan sulod sa lungsod? Kay kaniadto nga nisakay ko, *before* sa Mormons kaingon kog pwede rang manaog unya miingon ang konduktor nga dili pwede kay multahan silag P500. Mao nga nahiubos kaayo ko kay magdoble na pud ang gasto, moplete na pud kami sa potpot pabalik sa among balay diin giagian sa Ceres. (Concerned Citizen sa Brgy. 2)

DepEd... gikan sa p. 1

seguridad sa mga estudyante ug ginikanan batok sa mga dautang tawo sama sa mga kawatan ug mangingilad. Aduna silay lamisa nga duolan kon adunay mangayo og tabang. Ilang gihatagan og serbisyo ang Brgy. Bonawon, Felipe Tayko Memorial

School, Siaton National High School, ug NORSU.

Adunay 201 ka adlaw lamang ang klase karong tuiga, ug kinahanglan nga ang mga magtutudlo moklase og 180 ka adlaw. Kon moubos niana, taplan kini og klase sa Sabado. Dili na kini mahangyo pa.

Aprobado... gikan sa p. 1

sa LGU *counterpart* o katugma sa Registered Nurse for Health Enhancement and Local Services (RN Heals) ug sa pundo alang sa *food for work assistance* o hinabang nga pagkaon alang sa nagtrabaho ubos sa *maintenance* ug ubang mga galastohan sa buluhaton

sa buhatan sa mayor. Ang P260,000 gamiton alang sa pagtukod og kanal (*rip-rap*) sa Cabangahan-Marait Brgy. Road ug pagtukod og kanal nga may tabon tapad sa *National Highway* padulong sa Marait Brgy. Road ubos sa buhatan sa *Municipal Engineer*.

Pahibalo Siatanon

Gipahibalo sa buhatan sa COMELEC-Siaton ngadto sa mga karaang botante dinhi sa lungsod, lakip ang 26 ka barangay, nga kinsa kadtong wala nakuhaan ug BIOMETRICS o wala naretratohan dili makabotar karong umaabot nga Mayo 9, 2016 nga eleksyon. Busa dulhog kamo ug bisita sa COMELEC-Siaton nga anaa nahimotang sa luyo sa munisipyo tapad sa *Fire Station*.